

2007. Környezetvédelmi Világnap

A Környezetvédelmi Világnap

Június 5-én kerül világszerte megrendezésre, számos, a környezeti problémákra, illetve azok megoldásának szükségességére rámutató programmal. Előzménye: U Thant az ENSZ főtitkára 1969-ben (aki mellesleg buddhista kultúrájú burmai volt) felhívással fordult a világ közvéleményéhez a veszélybe került földi élet megmentésére. Az ENSZ felismerte a megoldás sürgős szükségességét, s konferenciát hívott össze. 1972. június 5-16-ig Stockholmban ülésezett „Ember és bioszféra” címmel az első környezetvédelmi világkonferencia. Ekkor hozták létre az UNEP-et, az ENSZ környezetvédelmi szervezetét. A konferencián az alábbi okmányokat dolgozták ki, és ajánlották megvalósításra:

- Nyilatkozat az emberi környezetről
- Nyilatkozat az irányelvekről
- Akcióprogramokra vonatkozó javaslatok
- Szervezeti intézkedések

A „Nyilatkozat az irányelvekről” című okmányban szerepel: „Az embernek alapvető joga van a szabadsághoz, egyenlőséghez és a megfelelő életfeltételekhez olyan minőségű környezetben, amely emberhez méltó és egészséges életre ad lehetőséget” A világkonferencia javasolta az ENSZ-nek, hogy június 5-ét nyilvánítsa Környezetvédelmi Világnappá.

Az azóta eltelt 35 év alatt, ha úgy vesszük, sok minden történt ezen a területen (többek között két újabb világkonferencia: 1992-ben és 2002-ben). A környezetvédelem fogalma a közbeszéd tárgyává vált, létrejöttek, megerősödtek zöld, környezetvédő mozgalmak.

Mindezek azonban csak fékezni tudták a környezeti problémák növekedését, a helyzet ma rosszabb, mint 30 évvel ezelőtt.

A Föld lakossága csaknem megkétszereződött (a Föld népessége évente 9 Magyarországnyi lakossal növekszik, ezzel együtt az erőforrások aránytalan elosztása is fennmaradt, a haszonélvezők mindenáron fenn akarják tartani pozíciójukat. A csak a profitban gondolkodó gazdasági vezetők a pénz hatalmával, a média segítségével és a politika befolyásolásával az emberek tudatát is nagymértékben befolyásolni tudják, elterelve figyelmüket a globális környezeti problémák súlyosságáról!

Az emberiség ökológiai lábnyoma annyira megnövekedett, hogy a jelenlegi világgazdaság fennmaradásához másfél Föld bolygóra lenne szükség. Feléljük a Föld erőforrásait, ez katasztrófális ökológiai összeomláshoz fog vezetni.

A probléma néhány tünete, néhány tény:

Magyarország területének kétszeresével csökken az esőerdők kiterjedése. Becslések szerint naponta 140 növény és állatfaj tűnik el. Az autók száma 1990-ben 420 millió volt, 2010-ben előreláthatólag 1 milliárd körül lesz. Egy óra alatt egy átlagos levélzetű fa 1200 liter oxigént bocsát ki, egy ember átlagosan 30 liter oxigént fogyaszt, az autó 6000 liter oxigént változtat szennyező gázzá. Az ipari országok kőolajfogyasztásának 30 százalékát a közlekedés emészti fel.

A lakosságnak nagyjából csak egyharmada jut tiszta ivóvízhez. A hasznosítható víz hiánya a következő évtizedek fő problémája lesz.

A legnagyobb globális probléma a klímaváltozás.

Az ENSZ legújabb jelentése (IPCC 2007) már tényként kezeli ennek bekövetkeztét, és azt, hogy kiváltó oka nagyrészt az emberiség tevékenysége. Ezt számos kutatás, meteorológiai modellek igazolják.

Magyarországra 2070-ig többféle számítással kiadódó eredmény: nyáron csökken a csapadék, nő a hőmérséklet, télen több lesz a csapadék, de szintén magasabb lesz a hőmérséklet.

Az üzletemberek a klímaváltozásból is hasznot tudnak húzni, rossz „megoldások” reklámozásával. Ilyen a klímaberendezések esete. Ezek forgalmazása nekik nagy anyagi hasznot hoz. Működtetésük viszont sok energiát igényel, aminek előállítása tovább fokozza a klímaváltozást. Egy másik durva példa: az EU-ban jó ára van (klímavédelmi szempontból támogatják) a bio-üzemanyagoknak. Erre föl Indonéziában pálmaolaj ültetvényeket létesítenek (export céllal) kiirtott esőerdők, és a korábban a helyi lakosság élelmiszer termelésére használt földeken. Az eredeti cél visszajára fordult: az esőerdők irtása CO₂ növekedéssel jár, ráadásul számos ottlélő faj kipusztulásához vezet.

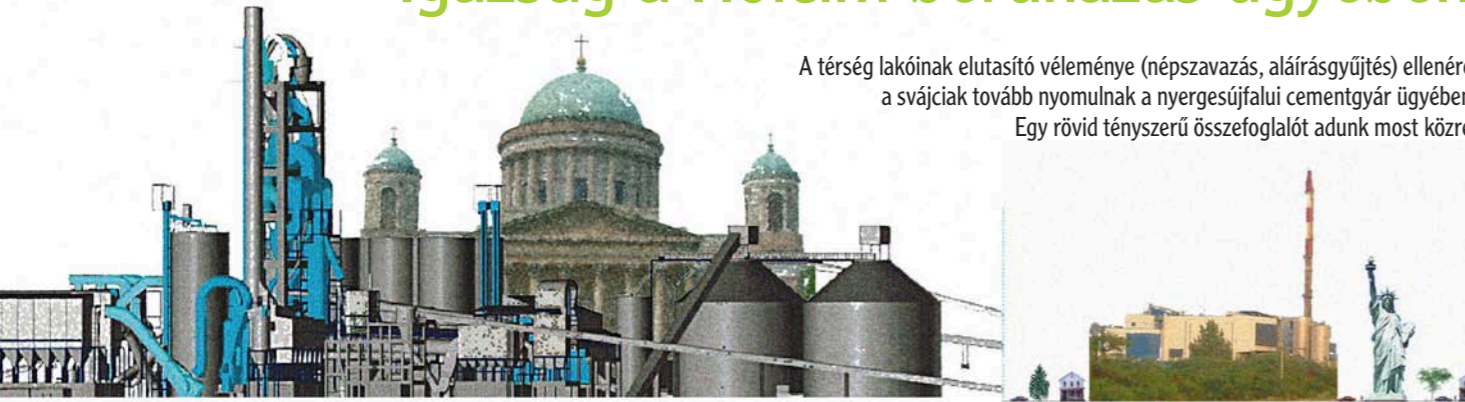
Érvényesül a környezetszennyezés globális átterhelése a gyengébb érdekérvényesítésű területekre (számos afrikai, ázsiai példa lenne még sorolható, de pl. a német szemét, a Rosia Montana aranybánya kanadai terve stb. környékünkön így viselkedik a Holcim ZRt is!).

A globális gazdaság emberei befektetésben és profitban gondolkodnak, mindent pénzben mérnek, a haszon az övük, az árat a társadalom egésze fizeti meg. Próbáljunk meg ellenállni, a környezetvédelmi világnap figyelmeztet tudatunk, életmódunk átforgalmazásának sürgősségére! Nehéz dolga van a környezetvédő szervezeteknek, az igazság velük, de a hatalom, a pénz ereje a másik oldalon van.

Ha kivágtad az utolsó fát,
Ha kifogtad az utolsó halat,
Ha elszennyezted az utolsó folyót,
Rájössz, hogy a PÉNZ NEM EHETŐ!

Igazság a Holcim beruházás ügyében

A térség lakóinak elutasító véleménye (népszavazás, aláírásgyűjtés) ellenére a svájciak tovább nyomulnak a nyergesújfalu cementgyár ügyében. Egy rövid tényszerű összefoglalót adunk most közre.

Mi lesz a térség nevezetessége? A 115 méteres cementgyár vagy a 100 méteres Bazilika?

Az igazság a Holcim új gyáráról

HATALMAS MONSTRUM

- Az új gyár **négyszer akkora lesz, mint a látatlani** (0,45 millió tonna cement ill. 1,77 millió tonna cement).
- A gyár **115 méter magas kéménye**, 40-80 méter magas egyéb létesítményei uralkodó elemei lesznek a tájnak.
- A gyár és a bányák **213 hektárt foglalnak el**. Tát belterülete 251 hektár.
- A térség meghatározó építménye és látványossága az **esztergomi bazilika el fog törpülni az új gyár mellett**.
- Az **üzem szállítózalagjai** (5. ill 2. km) kettévágják a Duna menti dombvidéket.

ROSSZ GAZDA

- A Holcim világszerte több **tíz millió dolláros büntetéseket kapott levegő és vízszennyezésért**, valamint a hulladékok helytelen kezeléséért.
- Midlothian településen **megígérték hogy javítanak a technológián de kiderült hogy ezt nem teljesítették** 50 milliós bírsággal sújtották őket.
- Miskolci gyárunkban néhány éve **volt robbanás és tüzeset is**.
- A látatlani gyárat több ízben **büntették zaj és levegőszennyezés miatt**.

GAZDASÁGI VAGY KÖRNYEZET?

- Nyergesújfalu költségvetése 1808 millió forint. A cég összes üzeme és két gyára 2005-ben 120 millió forintos iparüzési adót fizetett mindösszesen.
- Az új gyár **1 millió tonna üvegházhatású szén-dioxidot**,
- száz éves működése során közel 1,3 millió tonna nitrogén-oxidot,
- éves működése során **több száz tonna nehézfém**et juttathat a környezetbe.
- A kéményből kikerülő egyes szennyező anyagok bizonyítottan daganatkeltő hatásúak
- Európában 20 éve nem épült új cementgyár**. Nem véletlenül.

	Kibocsátás - Látatlani gyár 2001	Új gyár kibocsátása (min-maximum)	Növekedés
Szén-monoxid (CO)	813.000 kg/év	813.000-4.069.000kg/év	0-500%
Nitrogén-oxidok (NOx)	824.000 kg/év	1.021.000-1276.000 kg/év	124-154%
Szálló por (PM)	32.000 kg/év	44.000-177.000 kg/év	137-553%
Kén-dioxid (SOx)	45.000 kg/év	52.000-458.000 kg/év	115-1017%

Forrás: Deloitte&Touche: Alternatív tüzelő és alpaanyagok klinkerkemencében történő együttégetése a látatlani cementgyárban, 2002
IMSYS KFT: Környezeti hatásvizsgálat és egységes környezethasználati engedélykérelem Nyergesújfalu cementgyár, 2006

Az új gyár sokkal több szennyezőanyagot bocsátana ki, mint a látatlani gyár.

Az adatok forrása Holcim által készített két különböző tanulmány, így hitelességüket még a cég sem kérdőjelezheti meg.

A fenti szennyező anyagokon túl növekedne a nehézfémek, szén-dioxid, fluoridok, dioxinok, elégtelen szerves szennyezők

menyisége is, valamint a globális felmelegedésért felelős szén dioxid kibocsátása is. Ez utóbbiból mintegy 1 millió tonnát bocsátana ki. (Magyarország összes kibocsátása, az összes gyárral, gépkocsival, házzal együtt 60 millió tonna).

Szén-monoxid (CO)	Szintelen, szagtalan, mérgező gáz.	Csökkenti a vér oxigénszállító képességét, legveszélyeztetettebbek: tüdő- és szívbetegek.
Nitrogén-oxidok (NOx)	Üzemanyagok, tüzelőanyagok elégetésekor keletkezik. A légkörben, savas vegyületeket képeződnék belőle.	Tüdő betegségek, légzőszervi megbetegedések, savas eső képző.
Szálló por (PM)	Mikroszkópikus por, és apró aeroszlok, melyek tüzelőanyagok elégetésekor, építkezéskor keletkeznek.	Orr és torok irritáció, tüdő betegségek, korai halál.
Kén-dioxid (SOx)	Kén tartalmú üzemanyagok elégetésekor keletkezik. A légkörben savas vegyületeket képez.	Légzési problémák, potenciálisan károsítja a tüdőt, savas esőt képez.

Az ügyben megjelent további cikkek olvashatók honlapunkon: Holcim-ügy: az ombudsman a civileknek adott igazat

De mit tehetek én? – merül fel sokakban a kérdés, ha környezetvédelemről van szó. Sok lehetőség áll előttünk. A következőkben bemutatunk néhányat a környezetbarát háztartás területéről.

Ismerjük meg közelebbről az ecetet!

Avagy az ecet egy környezettudatos háziasszony szemszögéből

Mit is tudunk erről a savanyító szerről? Tudjuk, hogy salátákat, leveseket, főzelékeket, savanyúságokat savanyítunk vele, utóbbit tartósítjuk is ezáltal. De nagyanyáink is már jóval többet tudtak e természetes csodaszerről. Joggal nevezem csodaszernek, hiszen alábbiakból kiderül végtelen sokoldalúsága, áldásos szerepe a háztartás valamennyi területén.

Csodaszere a konyhában

Vegyük tehát sorra otthonunk különböző helyiségeit. Lássuk először a konyhát, a háziasszonyok fő munkaterét. Élelmiszerként már nem kell bemutatnom, annyit azonban fontos megjegyezni, hogy igen jótékonyan hat emésztőrendszerünk egészséges működésére. Nyilvánvalóan azt is tudják már sokan, hogy hűtőszekrény tisztítására, fertőtlenítésére is tökéletesen megfelel a drága vegyszerek helyett. Mosogatáskor is különféleképpen tudjuk használni. Híghatunk vele mosogatószert, ezzel is már tettünk egy aprócska lépést környezetünkért. Még jobb, ha 90 – 100 %-ig lebomló, ún. bio- mosogatószereket gazdagítunk vele. Ennél is jobb, ha citromlével együtt, önálló mosogatószerként, vagy mosószódás mosogatást követően ecetes-vizes öblítéshez alkalmazzuk. Tehetünk továbbá korábban megüresedett szórféjese palackba is különböző ecetes oldatokat: én a 20%-os ecetet szoktam használni a különböző tisztítószerkelek elkészítéséhez. Ez esetben is tehetünk hozzá egy kevés bioszogatószert vagy citromlevet, de mindenképpen híghatunk vízzel. Ez a permet rendkívül sokoldalúan alkalmazható a mosogató medence tisztításán, vízkömentesítésén keresztül a tűzhelyre, sütőre, edényekre, csempére stb. ragadt makacs zsíros szennyeződések eltávolításán át az asztal, pult gyors, egyszerű antibakteriális letisztításáig, egy szóval **bármire!**

És az ablakok!

Bizonyára sokak előtt ismeretes, hogy nagyanyáink ecettel tisztították az ablakokat. Nekünk sem kell bedőlnünk az ígéretes rek-

lámoknak! Itt is csak a korábban elfogyott ablaktisztító vegyszer palackjára van szükségünk és a jól bevált vizes-ecetes oldatra, már is tökéletes ablaktisztító szerünk van.

A szobákban is?

Igen! Portörletnél elegendő a nedves ruha, meg a méhviasz, de felmosásnál ismét jöhet az ecet! Én személy szerint nagyon megkedvelem egy gyógynövényes, s így rendkívül finom illatú, 98 %-ig lebomló általános tisztítószer, így ebből és a 20%-os ecetből öntök egy keveset a felmosó vízbe. Így alaposan tiszta és illatos lesz a szoba, legyen akár járólapos, akár hajópadlós burkolatú. Télen kevesebbet szellőztethetünk, ezért a különböző illóolajos- szárított-gyógynövényes illatosításon, molyűzésen kívül a beltér levegőjének frissítésére is szükségünk van. Ehhez nem kell mást tennünk, csak annyit, hogy egy kevés ecetet vízzel híghatva egy kancsóban a szekrény tetejére teszünk – hozzáátve egy kis illóolajat, egyben megoldjuk az illatosítást is. Itt is megjegyzem, hogy ne dőlünk be a különböző mesterséges illatosító szerek reklámjainak, mert ezek a szerek veszélyesek lehetnek egészségünkre, mivel számos mérgező vegyület is lehet bennük (pl. formaldehid stb.).

Kaland a fürdőszobában

Nézzük a fürdőszobát! Itt legalább annyira hasznos az ecet, mit a konyhában. Vegyük sorra: a csempe, a mosdó, a fürdőkád, sőt a WC csésze is tökéletesen és kényelmesen tisztántartható egy permetező palackba töltött 2 – 3 rész 20 %-os ecet és 7 – 8 rész víz oldatával. Ebből is tehetünk kevés illatanyagot (pl. tusfürdő), de a csillogó, természetes tisztaságért mindenképpen kezeskedem több éves tapasztalatom alapján. A csaptelepeket is bespriccelhetjük vele, és pillanatok alatt minden tiszta, vízkömentes és fertőtlenített lesz.

Felejtjük el a klórt!

Magam is nehezen válok meg tőle, holott évek óta tudom, hogy az élővízbe kerülve rákkeltő klórvegyületeket hozhat létre! Pedig a fertőtlenítésben is helyettesíti az ecet, a ha-

mulóg, a forralás, vagy adott esetben a Nap áldott sugarai. A fehérítésben is helyettesíthetjük mosószódával, szóbadikarbónával, timsóval, esetleg hamulúggal.

Mosógép szerelők ajánlásával

Egy jóra való Esztergom-kertvárosi mosógép-szerelőtől kaptam a következő receptet: félevente egyszer mossuk át a gépet főzőprogramra állítva, beleöntve 2 liter 10 %-os vagy 1 liter 20 %-os ecetet, és ruhák nélkül így járassuk végig a programot. Ez pénztárcánkat megkíméli a drága, agyonreklámozott vízlágyítók költségeitől, mosógépünket a vízkőtől és a baktériumoktól, s nem utolsósorban a környezetet további károsítástól, szennyezéstől.

Az ecet mellett a fehérítéshez használt timsó, sőt a mosószóda is vízlágyító, azaz vízkömentesítő hatású. A ruhamosás után az öblítéshez is használhatunk ecetet, teljesen helyettesítve az öblítő szereket vagy azokkal keverve. Öblítő ecetünkbe csepegtethetünk pl. levendulaolajat, így ruháink illatosak lesznek. Nem kell félni az ecetes öblítéstől, nem lesznek a ruhák ecetszagúak és nem fakulnak ki, gondoljuk csak meg, ruhafestésnél éppen ecetet használunk a színek „rögzítésére”!

Hajmosásra is?

Nézzük a tisztálkodást: kiváló hajöblítő az ecet, hiszen nemcsak fényes, egészséges és könnyen fésülhető lesz a hajunk tőle, hanem a korpásodást okozó gombákat is elpusztítja, sőt a tetveket is távol tartja. Itt is adhatunk hozzá egy-két csepp levendula-, citrom- vagy más jótékony olajat, igényünk szerint. Tisztálkodáshoz azonban csak 10 %-os ecetet használjunk, azt is jócskán híghatva vízzel. Az ecetes lábfürdő is frissítő, egészségmegőrző hatású.

Menjünk tovább! Otthonomban – lévén 100 éves vályogból épült parasztház – rengeteg a hangya, éppen a fürdőszobában a legtöbb. Fájó szívvel ugyan, de tömeges megjelenésükkor gyermekeim is rögtön az ecetpermetezőhöz nyúlunk, így oldva meg pillanatok alatt a problémát.

Sorolhatnám még tapasztalataimat, de talán az eddigiek is elég meggyőzőek az ecet sokoldalúságáról. Tervezem tapasztalataimat megosztani más háztartási praktikákról is a következőkben. **KÖZREADTA: ÓDOR TÜNDE**

Épületek hőtechnikája – nyáron

Amikor nem előny a meleg

Ahogy télen a lakóépületek öreg, vagy rosszul szigetelt ablakain, elégtelen hőszigetelésű falain a meleg levegő benntartása a célunk, nyáron éppen fordított a helyzet. A klímaváltozás hatásait érezve nem jelent kisebb problémát a nyári forróság kirekesztése a lakótérből, irodánkból. Egy kellemes klímájú térben sokkal kellemesebben érezzük magunkat, a munkahelyen pedig magasabb a teljesítőképességünk. Az egészségügyi hatásokról is érdemes szót ejteni. A magasabb nyári hőmérséklet leginkább a csecsemők és az idősek szervezetét terheli fokozottan, a szívbetegéknél rosszulterhelést is előidézhethet.

Mindezt törekszünk minél kellemesebb nyári klímát biztosítani lakóterünkben, melynek megvalósítására számos jó, és kevésbé ajánlható lehetőségünk van.

Ne szaladjunk klímát venni...

Ha az épületek nyári klimatizálásáról beszélünk, keveseknek jut eszébe az újabban rohamosan elterjedő szobai klímaberendezéseken kívül más megoldás. Ne legyünk annyira kényelmesek, hogy ezt elfogadjuk egyedi lehetőségként. Ennek egyéb élettani hátrányai, telepítésének és fenntartásának folyamatosan magas anyagi vonzatai és káros környezeti hatásai miatt érdemes alternatívát keresni. Mindenek előtt átgondolni igényeinket, és felismerni saját lehetőségeinket.

Abban az esetben, ha egy nagyon rossz hőszigetelésű, nyáron élethetetlenül meleg lakóteret mindössze egy nagyteljesítményű klímaberendezés üzembe állításával kívánunk temperálni, csak részben fogunk hozzájárulni kellemes közérzetünkhöz. Az egyáltalán nem olcsó beruházás mellett amint meglátjuk a hónap végi villanyszámlánkat, újra le fogunk izzadni. A klímaberendezéseknek a helyiség hűtésére, elektromos áramra van szüksége. Nem kevésre, évek forró nyarain keresztül. Látható, hogy ha ilyen látszólag egyszerűen közelítünk a kérdéshez, csak idő-

leges és drága megoldást kapunk a kiindulási probléma változatlan fennállása mellett.

A teljesítményértékek ismerete fontos, hiszen egy átlagos ház téli fűtéséhez 16-21 kW teljesítményű fűtőberendezést használunk, mely összemérhető ugyanahhoz az épülethez tartozó klímaberendezés helyiségenként szükséges 3,6-5,6 kW-os fogyasztásával.

A fentiekből tisztán kiténik, hogy miért nem csak télen fontos a jó hőszigetelés.

A probléma kezelhető

A hosszú távú, értékárnyos és környezetvédelmi szempontból kedvező végeredmény mindenképpen megfelelően átgondolt tervezés kérdése. Az első gondolat, hogy ne oltunk mindig tüzet, sokkal gazdaságosabb az okokat kezelve megoldást találni. A fokozatos megvalósítás vélt nehézségeitől is eltekinthetünk, ne várjuk mástól a kezdő lépést.

Az ok az épületek elhanyagolt hőszigetelésében rejlik, mely télen, és nyáron is ugyanúgy meghatározza az épület hőháztartását. Épületeink hőszigetelése, mely régen nem volt számottevő szempont, a klímaváltozás és az energiaárak jelenlegi helyzete miatt már kiindulási tényezővé lépett elő. Jelenlegi lakóházaink állapota ebből a szempontból általánosan vizsgálva nem kielégítő, legyen az családi ház, vagy még inkább panelépület. Ez jellemző az összes épületszerkezet, főfalak, nyílászárók, alapzat, fűdém szerkezet állapotának összességére, tehát a külső határoló szerkezet összehajtott hőtechnikai tulajdonságára.

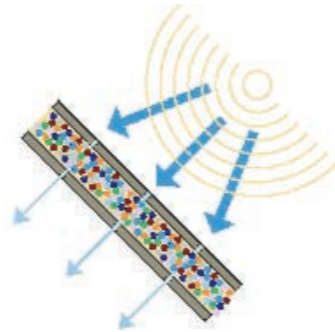
Már a tervezésnél fontos szempont

Nézzük meg, mit is értünk az imént említett „átgondolt” épület-temperáláson, ejtünk szót ennek eszközeiről.

Alapelve a régi „klíma nélküli” idők egyszerű, célratörő gondolkodásmódján és az általános 4. osztályának fizika tananyagán alapul.

Amennyiben valaki most tervezi új otthona építését, ebből a szempontból helyzettől előnye van. Az építendő, valamint építés tervezője számára mindenképp javasoljuk megismereni a napenergia felhasználásának passzív építészeti megoldásait. Energetikai szempontból

kulcsfontosságú a NAP természetének figyelembe vétele. Feladatunk a sugárzás energiataralmának esetenként felhasználása, más esetben távol tartása. Ennek építészeti eszköze az épület tájolása és a helyiségek elhelyezése. Befolyásoló tényezői a nyílászárók elhelyezése és a tető túlnyúlásainak mértéke, valamint a közvetlen közeli növényzet kialakítása. Jelen szabályozásnak - 7/2006. (V.24.) TNM rendelet az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról – megfelelő hőszigetelésű szerkezet mellett ezt akár önmagában alkalmazva télen 18-20% fűtési, nyáron 100%-os hűtési energia-megtakarítást érhetünk el, hiszen átgondolt tervezéssel nem lesz szükségünk klímaberendezésre.

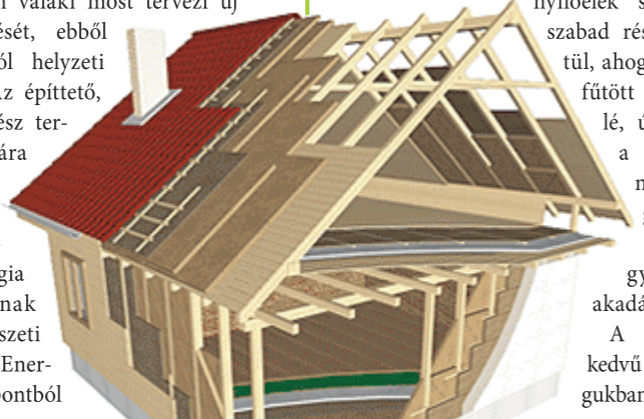

Az egyszerű is lehet hatásos

Az egyszerű, de annál hatékonyabb eszközök közé tartozik az ablakfelületek árnyékolása, lehetőség szerint kívülről. Az árnyékoló lehet zsalugáter, de ennél még hatásosabb a külső fényvisszaverő roló. Legtermészetesebb módja az árnyékvetőként ültetett lombhullató növényzet, vagy befuttatott pergola. Az épületek külső falát szintén tudjuk „árnyékolni” természetesen felfutó növényzettel, mely esztétikája mellett nagyfokú hőszigetelési kapacitással is bír, és védi a falat a közvetlen hővé alakuló napsugárzástól.

A nyílászáróknál nyáron is fontos annak megfelelő infiltrációs szigetelése, hiszen a nyílászárók szigetetlen szabad részein keresztül, ahogyan télen a fűtött levegő kifelé, úgy nyáron a környezet meleg levegője befelé áramlik, gyakorlatilag akadálytalanul.

A barkácsoló kedvű és önmagában ügyességet

érzők számára a faablakok szigetelésének fenti megoldására Egyesületünk kölcsönzési szolgáltatását kínáljuk lehetőségként. Ennek keretében a technológiához szükséges marógép és kellei egy rövid oktatófilm megtekintése után kikölcsönözhető házilag kivitelezésre. Amennyiben nincs lehetősége a saját kezű munkára, de felismerte a technológia előnyeit, abban az esetben szakember partnerünkhöz irányítjuk, aki magas szintű és garanciális munkát végez.

A szellőztetés kérdésével bezárva a nyílászárók megfelelő használatát, javasoljuk, hogy a szükséges légcserét éjszakai szellőztetéssel biztosítsuk, a nappali kánikulában pedig a fentiek miatt inkább tartuk zárva az ablakokat, és kisteljesítményű ventilátorral mozgassuk a levegőt.

Amikor a tetőt perzseli a nyári meleg

vagy tetőszerkezet fokozott hőszigetelése (min 20-25 cm), hiszen ezzel gátoljuk meg a tetőre érkező erős napsugárzás hőenergiájának lakóterbe jutását. A nyári időszakban nagyszámú hőmérséklet-csökkenést tudunk elérni a megfelelő mértékben és minőségben kivitelezett fűdém, vagy tetőszigeteléssel.

Ennek egy általunk ajánlott technológiája a klimatizáló hatású cellulóz alapú szigetelési rendszer, mely azonos árszínvonalon nagyszámú előnyököt hordoz az általánosan használt anyagokhoz képest. Hőszigetelő képessége a legjobbak közé sorolja, technológiája gyors és hibamentes szigetelést eredményez. Alapanyaga újrahasznosított papír, ezért hulladékhasznosítási problémát is kezel. A technológia Kanadából indult és sokéves múlttal rendelkezik tőlünk északra és nyugatra fekvő országokban. Nem is kell messzire mennünk, Szlovákiában már 15 éve megelégedéssel használják. A jó tapasztalatokat alátámasztva számos szakmai díjjal és elismeréssel jutalmazták, mely reméljük hazai elterjedéséhez is igazi lendületet ad.

A megfelelő helyeken alkalmazott szigetelési technológiák elvégzése egyszerű árnyékoló eszközök használatával kiegészítve nyáron is nagyban hozzájárul kellemesen hűvös lakóterünk komfortos klímájához. **Hosszú távon, kényelmes használatú és a környezet további terhelése nélkül.**

Az elérhető szolgáltatásainkért, vagy információért keressen irodánkban!

Szélerőművek Európában és a világban

A klímaváltozás lefékezésének egyik legfontosabb eszköze az energiafogyasztás korlátozása (hatékonyságnöveléssel és takarékoszággal) kívül a megújuló energiák használati arányának a növelése. A megújuló energiák közül a legtöbb lehetőséget (közhiadelemmel ellentétben hazánkban is!) a szélenergia biztosítja. A szélerőmű gyártás az egyik legjobban növekvő ágazat a világban, az új szélerőművek telepítése 2006-ban is dinamikusabban növekedett. A táblázat bemutatja mekkora beruházások voltak a szélenergia-hasznosításban vezető országokban a világon.

Hely 2006-ban	Ország	Növekedés 2006-ban [MW]	Kapacitás 2006. végén [MW]	Hely 2005-ben
1.	Németország	2194	20622	1.
2.	Spanyolország	1584	11615	2.
3.	USA	2454	11603	3.
4.	India	1840	6270	4.
5.	Dánia	8	3136	5.
6.	Kína	1145	2405	8.
7.	Olaszország	405	2123	6.
8.	Nagy Britannia	610	1963	7.
9.	Portugália	628	1650	11.
10.	Franciaország	810	1567	13.
A többi ország összesen		2883	9390	
A Föld összes országa		14900	73904	

Európa továbbra is őrzi vezető helyét az ágazatban. Öröndetes, hogy Magyarországon is elindult valami, jelenleg 40 MW kiépített szélerőmű kapacitás van az országban. Jelenleg 330 MW létesítésre adtak ki engedélyt a magyar energetikai hatóságok. A beadott igény ennél jóval nagyobb, de nyilvánvalóan érvényesül a hagyományos energia-lobbi befolyása: további szélerőművek építésének engedélyezést egy tárolós csúcserőmű (amelyent anno a Prédikáló székre akartak) építése feltételéhez kötik, jöllehet ez műszakilag nem igazán indokolt, a szélfújás véletlenszerűsége más módon is kiegyenlíthető.

Klímavédelmi mobilszobrot a Kuckländer tetejére!

A Széchenyi tér elejéről jól látszik a Kuckländer domb, az egykori agyagbánya. Tetején néhány rozsdás vastraverz árválkodik, talán a 70-es évekből felejtődött itt egy felszabadulási dekoráció maradványaként. javasoljuk a helyére egy méltóbb, és a legfőbb globális probléma, a klímaváltozás kezelésének szükségességére figyelmet felhívó mobil szobor szerkezet kerülhetne.

Esztendő 2006-ban Interreg pályázaton gondolkozott szélerőmű park fejlesztés tervében. A javasolt mobil szobor a megújuló

Jelenlegi állapot

energiák hasznosítása iránti elkötelezettséget is szimbolizálna.

A szobor egy egyesített Darreus-Savonius szélmotor szerkezet lenne, ami amellyel, hogy működik, látványos is dekoratív. A működő mobil szobor energiát is termelhet, ami fényeffektusok energiaforrásul szolgálhat.

Ha az olvasó túl eredetinek, szokatlannak találja a javaslatot, megnyugtathatjuk, van ilyen mobil szoborra példa világon: Németországban, Bréma városában (aminek környékén nagy hagyománya van a szélenergia hasznosításának) a Weser partján van egy mobil (mozgó) szélerőmű szobor. Ennek példáját javasoljuk városunkban követni.

A domb a javasolt Darreus-Savonius szélerőmű szoborral

A hulladéklerakón jártunk

– láttunk,
kérdztünk,
továbbgondoltuk...

Persze sok a vitás kérdés hulladékügyben: mennyit fizetünk, mekkora kuka kell, zárjam vagy- se a kukát és lehetne sorolni. Jelen sorokban nem szándékom elemezni a rendszert, csak néhány érdekességet villantanék fel nemzetközi példákból gondolatébresztőként.

Ahhoz, hogy a hulladékkezelési közszolgáltatás hatékonyan működjön, rendkívül fontos a folyamatos kommunikáció a tervezett lépésektől kezdve, a lakosság kötelezettségei mentén az eredmények közreadásáig a tevékenység összes szereplői között. Számos félreértést, indulatot fél lehet oldani a megelőző, majd folyamatos kommunikációval, ha valódi együttműködő partnernek tekintjük a lakosokat. A hulladékgazdálkodási rendszereknek számos szereplője van: önkormányzat, szolgáltató, lakosság, civil szervezetek, gazdálkodó szervezetek, iskolák, média stb. Mindenki-

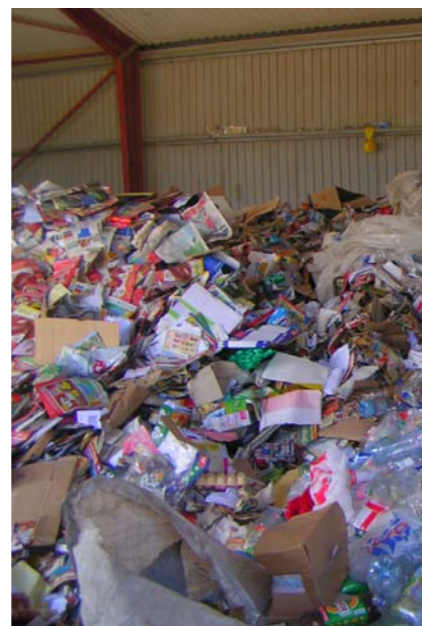

nek megvan a maga sajátos, speciális feladata e kommunikáció terén. A szolgáltatók és a város kommunikációjában két típus figyelhető meg. A megelőző, felkészítő és folyamatos, segítő üzenetközvetítés, míg a másik jellemző a „mindent utolsó pillanatban, szűkszavúan és félreérthetően” közvetítő forma. Nálunk ez utóbbi működik sajnos...

Csak egy szelet a szemétiügyekből – a mumus: díjszámítás

Esztergomban átlagszámítás alapján történt a szemétdíj megállapítása. Ebből igen nagy nehézségek is származnak. Például, egy esztergomi környezettudatos lakó, aki ténylegesen odafigyel, mennyi hulladékot termel, tehát a megelőzésre is gondot fordít tudatos vásárlással; igénybe veszi a szelektív gyűjtési rendszer lehetőségét, és még komposztál is, jogosan mondja, hogy ő nem termel napi 4,5 liternyi hulladékot, ami a jelenlegi díjfizetési rendszer alapját adja. A szelektív gyűjtést szabad elhatározásból veheti a lakosság igénybe. Külföldi példák alapján kevesebbet kell fizetnie annak a lakosnak, aki rendszeresen különgyűjti hulladékát, elviszi a gyűjtőszigetekre, vagy hulladékudvarba (városunkban ez jelenleg nincs). Esztergomban hiába gyűjti a lakosság külön a hasznosítható anyagokat, a díjtételek megállapítása ezt nem veszi figyelembe. Máshol a vegyes hulladék elszállítása kerül sokba, ez a maradék hulladék. Minden lakos a díjtételekkel arra van ösztönözve, hogy a lehető legteljesebb körben csökkentse a maradék hulladékának mennyiségét. Esztergomban hiába tartja valaki a legminimálisabb szinten maradék hulladék termelését, ezt a díjszabási rendszer nem ismeri el az átlagszámítás miatt. A rendszer nem a valódi differenciálást veszi figyelembe Esztergomban. Előrelépés a korábbihoz képest: az elméletileg több hulladékot termelő, több fős háztartások többet fizetnek,

Tudják, hogy városunk lakosságának hulladéktermelése 2006-ban 10.000 tonna volt? Tudják, hogy a 2005 novembere óta működő szelektív gyűjtés során tavaly közel 60 tonna papírt, 30 t üveget és 11 t műanyagot gyűjtöttünk külön? És hogy hamarosan betelik a lerakó? A lerakó bejárása kapcsán néhány régebb óta ízelgetett gondolatot osztok meg Önökkel.

míg az 1-2 fős háztartások kevesebbet. Ez a 2007. január 1. előtti rendszerben nem volt jelen. Akkor a háztartás megbecsülve hulladéktermelési szokásait választhatott, mekkora térfogatú gyűjtőedényzetre szerződik a szolgáltatóval. A gyakorlat azt hozta, hogy a háztartások többsége, függetlenül attól, hogy mennyi a tényleges hulladéktermelése, a legkisebb térfogatú, 60 literes edényzetre szerződött. Hm... Ösztönözve vagyunk a kevesebb hulladéktermelésre? Kevesebbet fizet, aki kevesebbet termel? És aki komposztál, és szelektál? Jelenleg nem. Talán hamarosan, bizakodom.

HORVÁTH Z.

Zöldjavak és profizmus

Követhető példa a komposztálásban, avagy a Holcim mellett jó is érkezhethet Svájcban?

Alább megkíséreltem bemutatni miként bántak a profin szelektáló svájciak a krumplihéjjal és a levágott fűvel lakótelepeiken. Talán Esztergomban is követhetnénk példájukat.

Mi a jó a komposztálásban: csökken a lerakásra/égetésre kerülő (növényi) szervesanyag mennyiség, szemét díj csökkenés (kisebb kukát kell venni), hulladék-hasznosítási módszer, közösségépítés.

Tápanyag/talajtani oldalról: talaj termékenység javító, előnyös talajszerkezet alakul ki hatására, javítja a talaj vízháztartását, levegőzöttségét, talajéletét, biológiai aktivitását, hőgazdálkodását.

Kezdjük az elején: a lakosnál. Idehaza is minden háztartásban keletkezik zöltség, gyümölcshulladék. Csakhogy, amíg legelőn értékelen vacaként tekintenek rá és gyors mozdulattal a vegyes hulladékba keverik, odakint felismerték, megtanulták, hogy értéként kezeljék ezt az anyagot. Ez az elnevezésében is megjelenik: **zöldjavaknak (Grüngut)** nevezik a növényi maradványokat, nem pedig zöldhulladéknak, ahogy mi tesszük. A közösségi léptékű komposztálási példák a következők:

van a kert végi módszer, azaz a kertés háztartásban élők a maguk barkácsoltja, de inkább vásárolt komposztáló berendezésben utánozzák a természeti folyamatokat. Kész komposztjukat saját célra hasznosítják kerti földbe, virágföldbe keverve. Az otthon komposztálók környezetükért felelősséget éreznek. Ez számunkra sem volt új hiszen mi is ilyen okokból végezzük otthon is. Csak az lepott meg, hogy a kertés háztartások igen nagy számában folyt egyéni komposztálás.

Második fok a legámulatbaejtőbb: a lakótelepi, lakóközösségi komposztálás. A lakótelepek tervezésekor már előre kijelölték/ik a komposztáló tér helyét és a bérelhető kiskerteket is. Hangsúlyozom: már előre! Persze a lakótelep kicsit zöldebb, bujább a növényzet, fák, virágok, szóval nem egy lepusztult hazai lakótelepként jelent meg előttünk. A szemre-

vételezett városkában, Kriensben 25.000 fő lakik és ott 60 kis komposzttelep működik a lakótelepek között! A telepet a házak között egy sövényvel, fákkal körbevett területen kell elképzelni, amely mellett kisebb ágyások helyezkednek el. Ezeket bérelhetik a háztulajok, ahol a napi munka után valaki káposztát természet, valaki virágoskertet alakít ki. Talán így vezetnek le a munkához kapcsolódó stresszt. A telepek városképbe illesztve, tisztán; a legrégebbi immár tizenkét éve működik! Az önkormányzat létrehozásakor támogatást ad eszközvásárlásra (1500 CHF), továbbá komposzt-tanácsadót foglalkoztat, aki folyamatosan segíti személyes tanácsadással, előadással, telefonos segítségnyújtással a rendszer fenntartását. A 300-500 m²-es komposztáló területeken információs tábla segít az eligazodásban, mit is kell csinálni a zöltséghejünkkel. A lakók, pedig aktívan és lelkesen közreműködnek, hiszen az általuk termelt zöld anyagból a szemük láttára keletkezik értékes komposzt, melyet felhasználhatnak a néhány négyzetméteres ágyásokban. A főbb munkákat egy-egy lakóközösségből általában 5-6 fő végzi, aki jelképes összeget kap munkájáért. Az ő feladatuk a folyamat felügyelete és a komposztter működtetése, azaz ők rakják össze és forgatják a komposzthalmot, időnként nedvesítik,

keverik, takarják. Az önkormányzat pedig biztosítja az aprítási szolgálatot az ágak, gallyak aprításához. Az általunk meglátogatott telepen évente kb. 8 tonna anyagot dolgoznak fel. A keletkező komposzt jó minőségű, idegen anyagtól mentes.

Az ilyen tudatos városstervezés és zöldfelület-gazdálkodás során kialakított komposztálási rendszerek előnye, hogy a helyben keletkező növényi anyagot nem kell szállítani, helyben is hasznosul, helyi zöldfelületeket lehet kialakítani. És talán a legfontosabb: rendkívül jó közösségformáló ereje van a programnak. Az emberek kicsit komposztálnak, kertészkednek, pletykálnak. Az ilyen közösségi komposztálási módszer sajnos nálunk alig ismert, nagyon gyerekcipőben jár. Budapesten pl. a Berettyó utcában működik egy hasonló, tízezeres lakóépületek közötti kis parkban.

Ha valamit, akkor ezt a közösségi komposztálási módszert át lehet venni a svájciaktól. A rendszer évek óta él, az emberek szívesen részt vesznek benne és az önkormányzatnak jóval kevesebb gondja akad a zöldhulladékkal. Most, hogy az esztergomi lakótelepeken a társasházaknak kell megoldani a füves területek gondozását, talán kidolgozásra kerülhet egy hasonló rendszer városunkban is.

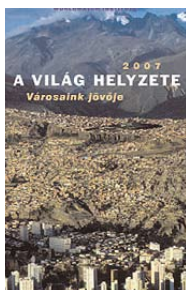
H.Z.

Az alább ismertetett új környezetvédelmi kiadványok kölcsönözhetőek egyesületünk könyvtárából is.

A világ helyzete 2007

– fókuszban városaink jövője

A Worldwatch Institute (Világfigyelő Intézet) több mint harminc éve kíséri figyelemmel Földünk környezeti állapotának változását, és 1984 óta évről évre megjelenteti „A világ helyzete” című könyvsorozat aktuális kötetét az emberiség előtt álló egyik legnehezebb feladatról: hogyan építhetünk fel egy környezeti szempontból fenntartható világot. 2008-ra a világ népességének fele városokban fog élni, ezért foglalkozik e kiadvány városaink jövőjével. Világszerte évente több mint 50 millió ember költözik városba. A történelem során először a városokban fog eldőlni az emberiség és bolygónk jövője. Ennek az átalakulásnak a környezeti, demográfiai, gazdasági és politikai hatásai próbatételt jelentenek az emberiség számára. A tét az, hogy a Föld ökológiai rendszerei képesek-e azt az élelmet, ivóvizet és éghajlati stabilitást nyújtani, amitől a városok és lakóik léte függ. A világ helyzete 2007 a világ városainak problémáin, megoldandó feladatain túl a haladás figyelemre méltó példáit is bemutatja. A fejezetek között pedig Városképek címmel tanulságos rövid történetekkel hívja fel a figyelmet Los Angelesről Petrán át Brnóig a merész újítókra, akik megtalálják a problémák kezelésének új módjait.

A globalizáció és visszasságai

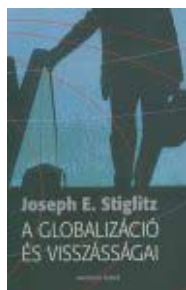
(Joseph E. Stiglitz)

A könyv külső borítóján a globalizáció tekintélyes szakértői a következőképpen foglalják össze a mű lényegét:

Ez a könyv tökéletes útmutató ahhoz, hogyan lehet rosszul irányítani a globalizált világgazdaságot. Stiglitz tudja, hiszen ő is részt vett az irányításban, ezért bennfentesként, első kézből tud beszámolni a globális irányítás visszasságairól. (James K. Galbraith, Texas Egyetem)

A könyv mélyrehatóan elemzi a globális gazdaságpolitika hiányosságait. Joseph Stiglitz a Világbanknál és a Fehér Házban szerzett közvetlen tapasztalatai és belső információi alapján érzékletesen mutatja be, hogy a globalizáció legnagyobb intézményei, rendeltetésükkel ellentétben, rendkívül sokféle módszerrel, inkább hátráltatták, mint segítették a rászoruló országok fejlődését. A könyv mindazoknak szól, akik komolyan aggódnak a világgazdaság jövőéért. (Soros György)

Akármi is az álláspontunk, a globalizációs folyamatok átalakításának Stiglitz-féle provokatív reformprogramját nem hagyhatjuk figyelmen kívül. A könyv kötelező olvasmány azoknak, akik aggódnak a jövőért, akik hisznek abban, hogy a világgazdaság egy mindenki által elfogadott szabályrendszernek megfelelően működtethető, és akik szeretnék elkerülni a szegények és gazdagok közötti összecsapást. (Juan Somavia, a Nemzetközi Munkaiügyi Szervezet általános igazgatója)

Tanév végén

Akkreditált pedagógus-továbbképzés ősztől

A Hulladék Munkaszövetség 30 órás akkreditált pedagógus-továbbképzést indít „A hulladékgazdálkodás és a fogyasztói társadalom ismeretanyagához kötődő nevelési feladatok elméleti és gyakorlati problémái, lehetőségei” címmel 2007 őszén, elsősorban a 10-18 éves korosztályt tanító pedagógusok és környezeti nevelők részére.

A tanfolyam résztvevői megismerkednek a hulladékgazdálkodás alapfogalmaival, a reklám - fogyasztás - hulladék összefüggésével és következményeivel, valamint a fogyasztói társadalomból a fenntartható társadalom felé vezető út hulladékgazdálkodással kapcsolatos lépéseivel a hétköznapi ember nézőpontjából. A képzés nagy hangsúlyt fektet arra, hogy formálja a téma nevelési feladataihoz szükséges pedagógiai szemléletmódot, valamint olyan módszertani ismereteket nyújtson (pl. szerepjáték, multimédia, csoport játék stb.), melyek segítik a téma könnyebb átadását a gyerekek számára. A hulladék egyre növekvő mennyisége és veszélyességének fokozódása napjaink mindinkább nyomasztó problémája, amely már-már a fejlődés gátjaként jelentkezik. Ennek felismerése vezette az Európai Unió és hazánk jogszabályalkotóit, amikor kimondták, hogy a hulladékkal kapcsolatos ismereteket minden oktatási intézményben tárgyalni, bemutatni szükséges. A képzés leghangsúlyosabb fejezetei a hulladék keletkezésének megelőzésével kapcsolatos résztemák, ugyanis a jelenlegi környezetszabályozás nem segíti kellő mértékben a hulladék racionalizálást.

Kérdéseikkel keressék Földesi Dórát az oktatas@humusz.hu címen, vagy a (1)386-2648-as telefonszámon.

Szeretne hírt kapni programjainkról, bekapcsolódna tevékenységünkbe önkéntesként? Szervezetünk minden érdeklődő számára nyitott, egyetlen „követelmény” a természet szeretete és törekvés a környezettudatos életmódra. Szeretettel várjuk, ha tenni szeretne környezetéért! Iratkozzon fel elektronikus hírlevelünkre az ekoku@zpk.hu emailcímen!

Esztergomi Környezetkultúra Egyesület

KÖRNYEZETI TANÁCSADÓ IRODA

Ingyenes szolgáltatások:

információ környezetállapotról | segítség környezeti problémáknál | zöld könyvespolc | környezeti nevelés | megújuló energiák | szigetelési tanácsadás.

Nyitva tartás: H.–P. 10–16h.

cím: 2500 Esztergom,

Bajcsy-Zs. u. 4. I. em. 105. (ZöldHáz)

tel/fax: 33/400-150 | mobil: 20/968-0406

e-mail: ekoku@zpk.hu | web: www.ekoku.hu

Új címen érhető el egyesületünk honlapja, megújult tartalommal! Látogassa meg a www.kornyezetkultura.hu vagy www.ekoku.hu oldalakat! Folyamatosan frissítjük híreinkkel, programokkal, cikkekkel oldalainkat. Várjuk észrevételeiket, javaslatokat!

Környezetkultúra Hírlevél

Időszaki tájékoztató 2007. június

Kiadja az

Esztergomi Környezetkultúra Egyesület

Felelős: Szendi Gábor elnök

Tervezés és tipográfia: Szeder Balázs

BARACK STÚDIÓ

Nyomda: Spori Print „V” Kft.

Kiadványunk megjelenését

az Ökotárs Alapítvány és a Nemzeti Civil

Alap pályázati támogatása segíti